

EVÄSTÄ MATKAAN
Ammatillinen tapahtuma
diakoniatyöntekijöille

Mikko Huuhtanen

Opinnäytetyö, syksy 2017

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Huuhtanen, Mikko. ”Evästä matkaan”. Ammatillinen tapahtuma diakoniatyöntekijöille. Diak, Pori 2017, 49 s., 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, diakonian suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakoni.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa ammatillinen tapahtuma Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöille. Työn tarkoituksena oli myös tehdä tutuksi Oma Apu -projektia, tukea diakoniatyöntekijöiden spiritualiteettia ja antaa diakoniatyöntekijöille ajankohtaista tietoa työttömyydestä. Lisäksi selvitin, onko Oma Apu -projektilla kysyntää alueen rovastikunnan diakoniatyössä. Opinnäytetyö on produktio, joka koostuu toukokuussa 2017 Ylöjärven seurakunnassa järjestetyn toimintapäivän suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kirjallisesta raportista.

Teoriaosuuden toiminnalliselle opinnäytetyölle muodosti diakonia, työttömyys, osallisuus sekä spiritualiteetti. Teoriasta kävi ilmi, että työ itsessään on hyvin merkittävä asia ihmisen toimintakyvylle ja elämänlaadulle. Valtaosa kirkon diakoniatyön asiakkaista tulee vastaanotolle taloudellisten asioiden vuoksi.

Ammatillinen tapahtuma toteutettiin Hämeenkyrön rovastikunnan kokouksen yhteydessä. Toteutusta edelsi tapahtuman suunnittelu ja tapahtumasta tiedottaminen. Ammatillista tapahtumaa arvioitiin sekä kirjallisella palautteella että itsearviointilla. Arvioinnin perusteella tapahtuma oli kiinnostava, ajankohtainen ja hengellisesti ravitseva. Eniten diakoniatyöntekijöille jäi mieleen tapahtuman jumalanpalvelus ja musiikkiosio.

Yhteenvedona ammatillisesta tapahtumasta on, että Oma avun kaltaiselle työotteelle on kysyntää Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyössä. Tapahtumasta nousi esille diakoniatyöntekijöiden kiinnostus käyttää Oma apu -projektia soveltaen esimerkiksi vapaaehtois- ja leirityössä.

Asiasanat: diakonia, työttömyys, työllistyminen, osallisuus, spiritualiteetti, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Huuhtanen, Mikko. "Provisions for the journey" . A Professional event for deacons in the deanery. 49 p., 3 appendices. Language: Finnish. Pori, Autumn 2017. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option of Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to plan and produce a professional event for deacons in the deanery of Hämeenkyrö. The meaning of this thesis was also to familiarise the deacons with the Self Help -project, to support their spirituality and to provide them with current information on unemployment. The thesis is a product including planning, implementing, and evaluating and the professional event organized at Ylöjärvi Parish in May 2017, and the written report.

The theoretical part for the event consisted social work done by the church, unemployment, participation and spirituality. Based on a theoretical information, work itself is a very important aspect of people's ability to function and quality of life. The majority of the social work clients of the church contact the church because of financial matters.

The professional event took place in connection with the meeting of the deanery of Hämeenkyrö. The implementation was preceded by planning and promoting the event. The evaluation of the professional event was carried out through written feedback and self-assessment. The evaluation showed that the event was interesting, timely and spiritually nourishing. According to the deacons, the most memorable part of the event was the worship service and the music of the event.

In conclusion and based on the professional event, there is demand for a work-related project such as self-help in the social work done by the deanery of Hämeenkyrö. During the event, it turned out that deacons were interested in using the idea of the self-help project in volunteer work and camps.

Keywords: diaconia, unemployment, employment, participation, spirituality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 EVÄSTÄ MATKAAN TAPAHTUMAN TEORIATAUSTAA	8
2.1 Diakoniatyön lähtökohdat	8
2.2 Auttamisen muotoja diakoniatyössä	12
2.3 Kirkon vapaaehtoistyö	14
2.4 Diakoniatyö Hämeenkyrön rovastikunnassa.....	16
3 TYÖTTÖMYYS 2000-LUVUN ILMIÖNÄ	17
3.1 Yleistä työttömyydestä.....	17
3.2 Työttömyyden vaikutuksia ihmiseen	18
3.4 Työttömyys Hämeenkyrön rovastikunnassa	21
3.5 Oma apu –projekti Ylöjärven seurakunnassa	22
4 HENGELLISYYS JA SPIRITUALITEETTI.....	23
4.1 Hengellisuuden ja spiritualiteetin määrittelyä	23
4.2 Kirkon työntekijän hengellinen tuki ja ohjaus	24
5 EVÄSTÄ MATKAAN TAPAHTUMA	26
5.1 Tapahtuman tarkoitus, tavoitteet ja tehtävä	26
5.2 Toimintaympäristö ja osallistujat.....	26
5.3 Tapahtuman suunnittelu ja ohjelma.....	29
5.4 Tapahtuman toteutus.....	31
5.4.1 Tapahtuman aloitus: messu ja ruokailu	31
5.4.2 Tapahtuman toinen osio: stand up ja musiikkiosuus	32
5.4.3 Tapahtuman kolmas osio: työttömyyspaketti ja Oma apu –projektin esittely	32
5.4.4 Tapahtuman neljäs osio: ”Auttajan varjo” –alustus ja tapahtuman lopetus.....	33
5.5 Tapahtuman palaute ja arviointi	33
6 POHDINTA	36
6.1 Eettisyys ja luotettavuus	36

6.2 Opinnäytetyön prosessin yhteenvetoa ja tarkastelua	36
6.3 Oman ammatillisen kasvun pohdinta.....	39
LÄHTEET	41
LIITTEET.....	47
Liite 1: Tapahtuman mainos	47
Liite 2: Tapahtuman palautelomake	48
Liite 3: Tapahtuma kuvina	49

1 JOHDANTO

”Ihminen on luotu tekemään työtä niin kuin lintu on luotu lentämään”

- Martti Luther (Mikkelin Hiippakunta 2017)

Työ on osa ihmisen elämää. Martti Luther tiesi tämän tasan 500-vuotta sitten, mutta hän ei tainnut aavistaa aikanaan, missä murroksessa työn ”lintunen” 2000-luvulla on: Työn automaatio ja digitalisaatio ovat tuoneet merkittäviä muutoksia työelämään, koulutukseen sekä yhteiskuntaan yleensä. Edessä oleva yhteiskunnallinen muutos on verrattavissa teolliseen vallankumoukseen. Viime vuosien politiikan ja talouden keskustelua ovat määrittäneet Euroopan ja Suomen talouskriisi ja sopeuttamistoimet. (Palola 2015, 6.) Tämä murros tuo myös uusia vastuita työttömälle: Suomessa siirrytään muun Euroopan tavoin kohti sitä linjaa, että työttömän vastuu itsestään kasvaa. (Ylöjärven uutiset 2016.)

Opinnäytetyössä suunnittelin ja toteutin työttömyys-teemaisen ammatillisen tapahtuman. Tapahtuma suunnattiin Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöille. Tapahtuma toteutetaan 8.5.2017 Ylöjärven seurakuntatalolla. Ajatus tapahtuman järjestämisestä nousi nimenomaan diakoniaharjoitteluni pohjalta, kun huomasin, kuinka paljon työttömyys ja taloudellinen avustaminen ovat osa asiakkaiden elämää. Tapahtuman tavoitteet ovat selkeät: antaa diakoniatyöntekijöille uusia ideoita työttömyydestä, tehdä Ylöjärven seurakunnan Oma Apu –projektia tunnetuksi Hämeenkyrön rovastikunnassa, sekä tukea diakoniatyöntekijöiden spiritualiteettia musiikin ja messun keinoin. Omassa nuorisotyönohjaajan työsäni olen huomannut oman hengellisen elämän hoitamisen todella tärkeäksi, ja siksi myös tässä tapahtumassa sivutaan kirkon työntekijän hengellisen elämän tukemisen teemoja.

Lähtökohtana tapahtuman suunnittelulle oli olla mukana toteuttamassa ammatillista tapahtumaa, jossa korostuvat yhdessäolo, osallisuuden sekä työttömyyden teemat, ja hengellinen rakentuminen. Tämän tapahtuman taustalla on myös am-

matillisen kehittymisen tavoite: tapahtumaprosessin kautta saan kokemusta kollegiaalisesta diakoniatyöntekijöiden yhteydestä sekä tapahtuman järjestämisestä tälle ammattisegmentille.

2 EVÄSTÄ MATKAAN TAPAHTUMAN TEORIATAUSTAA

2.1 Diakoniatyön lähtökohdat

Diakonia eli palvelu on ihmisen kokonaisvaltaista auttamista: Ihmisen kärsimyksen ja hädän etsimistä, lievittämistä ja poistamista. Diakonia pohjaa Jumalan valtakunnan olemassaoloon ja perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan sielu ja henki ovat jakamaton kokonaisuus. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ruumiin tarpeet ovat samanarvoisia sielun tarpeiden ohella. Diakoniaa tulisi tehdä kristillisen ihmiskäsityksen ja sen yhtenä pyrkimyksenä on vastata ihmisen tarpeisiin, joita asiakkailla on, ottamalla huomioon kuitenkin ihmisen taustatekijät. (Juntunen 2011 a, 7–8; Kinnunen 2009, 49.)

Diakonian keskiössä ovat lähimmäisen rakkaus sekä yhteinen vastuu palvella lähimmäistä ja nämä periaatteet nousevat Uudesta testamentista (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 7). Vastuu lähimmäisestä on annettu kaikille kristityille, ei pelkästään kirkon ammattilaisille. Jeesuksen elämä ja opetukset ovat antoivat uuden suunnan lähimmäisyyden käsitteelle: Vanhan testamentin aikaan vain omaan kansaan kuuluva oli lähimmäinen, mutta Jeesuksen julistuksen myötä vihollinenkin oli lähimmäinen ja häntä oli rakastettava. Jeesus kohtasi eläessään kaikki apua tarvitsevat, auttoi heitä, sekä julisti heille anteeksiantamuksen sanomaa. Jeesuksen opetus lähimmäisen rakkaudesta velvoittaa tavallista ihmistä ja myös kirkkoa kristillisenä yhteisönä auttamistyöhön. (Inkala 1991, 26; Osallistuva luterilaisuus 2016, 14.)

Uuden testamentin mukaan auttamistyö ja palvelu eivät ole ankeaa puuhaa eikä itseaiheutettua uhrautumista, vaan palveleminen tulee hyvin lähelle rakastamista: rakastaminen ja palvelu kuuluvat yhteen. Tämä ajatus saa pohjansa luomisen teologiasta ja jo mainitusta Jeesuksen esimerkistä. Luomistyön ajatuksen pohjalta ihmisen elämän tarkoitus täyttyy siinä, kun hän on avuksi toiselle ihmiselle. Jeesuksen elämäntyötä voidaan hyvin kuvata myös yhdellä sanalla: palveleminen. Kristuksen suorittama lunastustyö ristillä voidaan ymmärtää hänen palvelu-

tehtävänsä täyttymykseksi: Hän antoi henkensä lunnaiksi ihmisten puolesta. Ihminen siis lunastetaan vapaaksi pahan vallasta ja vapautetaan näin palvelemaan Jumalaa ja lähimmäistä. (Inkala 1991, 28–29.)

Diakonian perinne nousee alkuseurakunnan ja Uuden testamentin kontekstista: apostolit luovuttivat ruoan jakamisen seitsemälle hyvämaiselle miehelle (Ap.t. 6: 1–6). Valittujen keskeisenä tehtävänä oli eukaristian, eli ehtoollisen vienti niihin kristittyihin koteihin, joilla ei ollut pääsyä seurakunnan yhteiselle aterialle. Kyseistä raamatunkohtaa on pidetty alkuseurakunnan aikana diakonin viran perustana, vaikkei Raamatussa mainita suoraan diakonin viran termiä. Raamattu liittää diakonian selkeästi lähimmäisen palvelemiseen, jossa yhteisön jäsenet kantavat yhteisesti huolta ja vastuuta toistensa hyvinvoinnista. (Diakoninvirka 2008, 21; Kuusimäki 2012, 23; Malkavaara 2015, 9.)

Kreikan kielisen sanan *diakonia* merkitys liittyy siis palvelutehtävän tai viran hoitamiseen. Paavali kutsui itseään usein diakoniksi (*diakonos*) ja kuvailee usein rakkauden tehtävänsä (*diakonia*), joka hänelle on uskottu. Näin ollen voidaan sanoa, että *diakonos* ja *apostolos*-sanoja voidaan pitää toistensa synonyymeina. Diakoni on diakoni, koska hän on Jumalan valtuuttamassa tehtävässä eikä yksin avustustyön vuoksi. Keskeinen yhdistävä seikka on valtuutus Jumalalta sekä lähetettynä oleminen. (Malkavaara 2015, 10–11.)

Vuonna 1990-luvulla ilmestyneellä teoksellaan *Diakonia: Re-interpreting the Ancient Source* John N. Collins mullisti aiemman diakoniakäsityksen – ja tutkimuksen perustaa: Collinsin mukaan Uudesta testamentista ei kannata etsiä erityisiä kristillisiä merkityksiä sanalla diakonia ja että diakonia ei viittaa itsensä uhrautuvaan palveluun tai sosiaaliseen huolenpitoon. Collinsin mukaan Raamatun diakoniaa alettiin tulkita kristillisessä traditioissa liian yksipuoliseksi palveluksi tai nöyräksi asenteeksi. Collinsin mukaan sana diakonia tarkoittaa Jumalan valtuuttamaa evankeliumin julistajaa, kuin sosiaalisesta vastuusta hoitavaa palvelijaa. (Malkavaara 2015, 12–14.)

Diakoniatyössä korostuu karitatiivinen ja katekeettinen auttaminen – sielunhoitoa unohtamatta. Karitatiivinen, lähimmäisen rakkauteen perustava auttaminen häädässä olevalle on keskeinen osa diakoniatyötä. Diakoniatyöhön sisältyy myös enenevässä määrin katekeettisia eli kasvatuksellisia tehtäviä: erilaiset ohjaus- ja koulutustilanteet ovat diakoniatyöntekijän arkea. Diakonialla on selvä yhteys alttarille, sillä yhteys liturgiaan, jumalanpalvelukseen, on myös keskeinen osa diakoniatyötä. (Kuusimäki 2012, 86–87.)

Diakonia on käynyt pitkän kehityskaaren alkukirkosta keskiajalle ja sitä kautta Lutherin reformaatioon ja lopulta modernille ajalle. Heikko-osaisista huolehtimisen kannalta 1500-luvun reformaatio uudisti hyvinvoinnin vastuujaon. Kahden regimentin opin mukaisesti köyhyys ja köyhistä huolehtiminen on kaikkien yhteinen asia, josta päävastuun kantoi valtio. Kirkon tehtävä oli puoltaa ja auttaa valtioita tässä tehtävässä. (Osallistuva luterilaisuus 2016, 146.) Diakonia on elänyt tiiviissä yhteydessä ihmisen ja hyvinvointivaltion kehityskaaren mukaan siten, että pääpaino ja vastuualueet muuttuvat toimintaympäristön myötä. Diakonian suuntaan ovat vaikuttaneet erityisesti talouselämän nousu- ja laskukaudet. (Kuusimäki 2012, 40–42; Helin ym. 2010, 19–20.)

Kirkkolaki määrittelee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon perustehtäväksi Jumalan sanan julistamisen, sakramenttien jakamisen sekä kristillisen sanoman levittämisen ja lähimmäisenrakkauden toteuttamisen. (Kuusimäki 2012, 11–12; Osallistuva luterilaisuus 2016, 146.) Edellä kuvatun tekstin mukaisesti diakonia on siis olennainen osa kirkon perustehtävää. Suomen kirkkojärjestyksessä (1055/1993) määritellään, mistä diakoniassa on kyse:

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuvan avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muilla tavoin auteta

Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkolain (82§) mukaan ”seurakunnan diakoniatyön tarkoituksena on kristillisestä rakkaudesta johtuva hengellisen ja aineellisen avun antaminen hädänalaisille, ja sen tulee erityisesti kohdistua niihin, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta”. Kirkkolaki asettaa diakonia-

työlle selkeän tavoitteen, josta seuraa vaatimus paneutua hyvinvointivaltion ongelmiin. Diakoniatyö toimii erityisesti siellä, missä julkinen valta ei onnistu turvaamaan. (Juntunen 2006 a, 51–176.)

Kirkolla on ollut aina rooli vähäosaisten auttajana suomalaisessa yhteiskunnassa. Pohjoismaisen hyvinvointivaltion alkuvaiheilla 1800-luvun lopulla monet diakonisen auttamisen tehtävät siirtyivät kirkolta kuntien hoidettavaksi. Julkiset palvelut ovat kehittyneet hitaasti koko hyvinvointivaltion rakennusvaiheen ajan ja siksi kirkon diakoniaa on tarvittu koko hyvinvointivaltion kehitysprosessin ohella. (Osallistuva luterilaisuus 2016, 148.)

Suomalaisen diakonian synty ajoittuu 1800-luvulle, jolloin diakonissalaitokset aloittivat toimintaansa ja 1860-luvun nälkävuodet nostivat esille ihmisten hätää. Vaivaishoito siirtyi 1870-luvulla kuntien hoidettavaksi ja papisto sai keskittyä hengelliseen tehtäväänsä. Seurakuntadiakonia vahvistui merkittävästi 1900-luvulle tultaessa ja diakonissojen työ keskittyi ennen kaikkea seurakuntiin ja köyhien hoitoon. Seurakuntadiakonia laajeni 1930- ja 1940-luvulle tultaessa ja monien vaiheiden jälkeen kirkolliskokous päätti piispojen tuella perustaa diakonian viran jokaiseen seurakuntaan. (Kiiski 2013, 9–12.)

Lama-aikana 1990-luvulla diakoniatyö keskittyi työttömien hoitoon antamalla taloudellista apua hädän keskellä. Kirkon taloudellisen ja sosiaalisen avustamisen muodot saivat tänä aikana pysyvän muodon. Tällöin huomattiin, että useissa diakoniatyön tapauksissa yhteiskunnan perusturva ei pystynyt vastaamaan asiakkaan tarpeisiin. Lama-aikana taloudellisen avustamisen määrä lisääntyi ja avun tarve lisääntyi vielä tämän jälkeenkin. Diakoniatyön asiakasmäärissä tapahtui lama-aikana nopeaa kasvua: asiakasmäärät nousivat yli sadalla tuhannella verrattuna aikaisempiin vuosiin. Avustusmäärien nopean kasvun on selitettävissä ihmisten työttömyyden kasvulla ja taloudellisella vaikeuksilla (Juntunen 2006; Jääskeläinen 2006, 227.)

Lama-aika vaikutti vahvasti diakoniatyön asiakaskuntaan ja painopisteisiin: asiakaskunta vaihtui vanhuksista ja vammaisista työkäisiin, jotka olivat taloudellisissa vaikeuksissa (Juntunen 2006). Diakonian rooliin kuuluu kirkkojärjestyksen

mukaan eräänlainen yhteiskunnallisen tienraivaajan rooli: Lama aikana kirkon ansiosta perustettiin velkaneuvontatoiminta, jonka avulla velkaongelmaiset kotitaloudet saivat apua. Ruokapankkitoiminta sai myös alkunsa lama-aikana. Joukkotyöttömyyden seurauksena seurakunnat alkoivat järjestää ruokailuja työttömille ja jakamaan ruokaa sitä tarvitseville. (Kuusimäki 2012, 40–41.) 2000-luvun suomalaisessa yhteiskunnassa kirkon rooli kolmannen sektorin toimijana on vahvistunut edelleen, kun rahoitusongelmissa kamppailleet kunnat ovat etsineet yhteistyökumppaneita. Kirkko on vastannut haasteeseen ja on ollut heikompiosaisien auttaja ja puolestapuhuja myös julkisessa keskustelussa. Kirkon nelivuotiskertomuksen mukaan suomalaiset odottavat tätä roolia kirkolta edelleen ja pitävät sitä tärkeänä jäsenyytensä kannalta. (Osallistuva luterilaisuus 2016, 169–171.)

2.2 Auttamisen muotoja diakoniatyössä

Auttamistyötä ohjaavia periaatteita ovat luottamus, kiireettömyys, ihmisten kokonaisvaltainen kohtaaminen, todesta ottaminen, läsnä oleminen, toisen osaan asettuminen, asiakaslähtöisyys ja yhteistyö. (Kuusimäki 2012, 82)

Diakoniatyön asiakkaita kohdataan niin yksin kuin ryhmätilanteissa ja heitä voidaan auttaa monin eri auttamismenetelmin. Yksin on mahdollista keskustella arkaluontoisista asioista, joista puhuminen ryhmätilanteissa on mahdotonta. (Helin ym. 2010, 7.) Yksilötapaamisessa kartoitetaan aluksi asiakkaan kokonaistilanne. Millaista apua asiakas haluaa, ja mikä on hänen oma näkemyksensä vallitsevasta tilanteesta? Diakoni kuuntelee ja on läsnä koko tapaamisen ajan. Vaitiolovelvollisuudesta kertominen sekä rauhallisen paikan ja ajan varaaminen etukäteen rauhoittavat asiakastilannetta. (Kuusimäki 2012, 82–84.)

Diakonia on lähellä ihmistä. Se on diakonian voima ja identiteetti. Diakonia tietää, mitä niiden elämä on, jotka eivät tämän yhteiskunnan silmissä ole mitään. (Henttonen 2001, 15.)

Joskus asiakkaan tilanne on kuitenkin väsynyt ja voimaton, eikä asiakas välttämättä osaa sanoittaa avuntarvettaan. Joskus ainoa konkreettinen asia on, että

taloudellinen tilanne on katastrofaalinen, eikä asiakas tiedä, miten selviytyä tulevista laskuista ja mistä saa rahat jokapäiväisiin menoihin, kuten ruokaan. Tässä kohtaa asiakaslähtöinen auttaminen on paikallaan. Asiakkaan toiveet on hyvä ottaa huomioon. Joskus keskusteluissa saattaa käydä ilmi esimerkiksi masentuneisuus tai ahdistuneisuus. Ensitapaamisella on hyvä kartoittaa asiakkaan taloudellinen tilanne ja että onko aiempia asiakassuhteita esimerkiksi perusturvaan. (Helin ym. 2010, 60–61; Kuusimäki 2012, 82–86.)

Diakoniatyöntekijän käyttää moniammatillista työtettä sekä on hyvin verkostoitunut alueen muiden toimijoiden kanssa. Moniammatillisessa yhteistyössä asiakkaan mielipide ja osallisuus itseään koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon tulisi huomioida mahdollisimman tarkasti. Usein tapaamisen jälkeen diakoniatii- missä voidaan keskustella asiakkaan tilanteesta ja miettiä erilaisia auttamisen keinoja.

Asiakkaan tilanteessa ja auttamistyössä tulisi huomioida kokonaistilanne, joka koostuu taloudellis-sosiaalis-kulttuurisista tekijöistä. Ensimmäisellä tapaamiskerralla keskitytään kuuntelamaan asiakkaan tarina ja näin ollen pyritään kartoittamaan asiakkaan kokonaistilanne. (Helin ym. 2010, 58–59; Kuusimäki 2012, 82–84.)

Auttamisen menetelmiä työttömälle ovat esimerkiksi keskustelutuki, taloudellinen auttaminen (avustukset, diakonia-rahasto), palveluohjaus, vapaaehtoistyöhön ohjaaminen sekä käytännön asioiden hoitaminen. (Helin ym. 2010, 68-80.)

Diakoniatyön tavoitteena on kokonaisvaltainen kohtaaminen ja asiakkaan kohtaaminen yksilönä on äärimmäisen tärkeää. Kohtaamisissa on myös tärkeää kuunteleva sekä hyväksyvä työote. Toivon ilmapiiriä on hyvä yrittää luoda, sillä se luo luottamusta asiakkaalle. Kuulluksi tuleminen on äärimmäisen tärkeää. (Helin ym. 2010, 68–80; Kinnunen 2009 a, 248.)

Henkisen tuen antaminen ja asiakkaan elämäntilanteen helpottaminen tulevat ensin. Ihmisen kokonaisvaltaiseen auttamiseen kuuluvat hengellinen sielunhoito, rukous, Raamattu, hengellinen ohjaus, taloudellinen avustaminen, arkielämässä

auttaminen ja terveydenhoitoon liittyvä auttaminen. Asiakkaan selviytymiseen ja voimaantumiseen vaikuttavat eniten juuri kuulluksi tuleminen ja hänen kunnioittamisensa ihmisenä. Arkielämän helpottaminen ja asiakkaan tukiverkoston kartoittaminen löytäminen auttavat usein asiakkaan elämäntilannetta. Vertaistuki ja yhteisöllisyys, sekä tunne oman elämänsä hallinnasta ovat avainasemassa asiakkaan voimaantumisessa. (Helin ym. 2010, 68–70.)

2.3 Kirkon vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistoiminta on nähty mahdollisuutena kirkon jäsenten osallisuuteen ja kasvavaan yhteisöllisyyteen. Sen kehittäminen onkin keskeinen linjaus kirkon strategiassa. (Meidän kirkko 2007). Kirkon vapaaehtoistoiminta perustuu kirkon perustehtävään – koko seurakunta toteuttaa Kristuksen antamaa tehtävää. Vapaaehtoistyön teologinen perusta on siinä, että Jumala antaa halun palvella. Jokaisella seurakuntalaisella on jotain annettavaa Kristuksen ruumiiseen – joka on seurakunta. Vapaaehtoisuus ei perustu palkan toivoon, vaan perustuu haluun palvella. (Luoma 2011, 7-8).

Muuttuva yhteiskunta ja sitä kautta muuttuva todellisuus asettavat kirkolle haasteita (Sakasti i.a.a). Seurakunnan vanhat työmuodot ovat edelleen tarpeen, mutta muuttuvan ympäristön myötä kirkon työalat tarvitsevat myös uusia ”tuulia”. Kirkon vapaaehtoistoinnassa vapaaehtoiset antavat lahjaksi aikaansa ja osaamistaan yhteiseksi hyväksi.

Tällä hetkellä nuoriso- ja diakoniatyössä on jo 60 000 vapaaehtoistyöntekijää (Lusa & Pasma 2017, 1). Diakoniatyö luo monipuolisia kohtaamisen mahdollisuuksia ja sen pyrkimyksenä on vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lisätä ihmisen omia voimavaroja. Yhteisöllisyys ja seurakuntalaisen osallisuus ovat osa kirkon olemusta. (Sakasti 2014; Thitz 2013, 97.)

SuurellaSydämellä.fi –sivuston toiminta on hyvä esimerkki toimivasta vapaaehtoistyön projektista Tampereen seurakuntayhtymässä. Projekti käynnistettiin vuonna 2005, kun pienryhmä kokoontui pohtimaan, miten Internetiä voisi käyttää

auttamiseen liittyvien vapaaehtoistoimintojen kehittämisessä. Projekti osoittautui hyväksi ja nopeaksi väyläksi saada ihmisiä liikkeelle. Sivuston kautta yli 700 tamperelaisesta reilut 60% oli sitä kohderyhmää, joita projektilla lähdettiin hakemaan. Työikäisten ryhmä oli ilmoittuneista vapaaehtoisista suurin, vaikka ikähaarukka oli nuorista eläkeläisiin. Puolella mukaan tulijoista ei ollut aiempaa kontaktia kirkkoon. Kirkko tarvitsee helppoja mukaan liittymisen mahdollisuuksia, joista internet näyttää olevan tehokkain. (Helin ym. 2010, 165–167.)

Seurakuntaan sitoutumisen näkökulmasta vapaaehtoisuus on varsin merkittävä tekijä; sosiaalinen kanssakäyminen, jaetut uskonnolliset merkitykset ja huolenpidon ilmapiiri vahvistavat kuulumisen tunnetta ja halua kantaa vastuuta yhteisössä. Yhteisöllisyydellä on myös varjopuolensa, ja pahimmillaan se voi olla ulosulkeva ja kahlitseva. (Thitz 2013, 86–87.)

Diakoniatyössä ryhmätoiminta on olennainen osa perustoimintaa ja niistä yleisimpiä ovat:

- Diakoniapiirit
- Eläkeläisryhmät
- Päihdetyön ryhmät
- Sururyhmät
- Vammaistyön ryhmät
- Mielenterveysryhmät
- Ihmissuhderyhmät
- Työttömien ryhmät

(Kuusimäki 2012, 121.)

Kirkon tulevaisuuskomitean (2015) esityksen mukaan kirkko on tulevaisuudessa organisaatioltaan kevyt, reagoitukykyisempi ja joustavampi. Tulevaisuuden kirkossa seurakuntalaisten osallisuus on keskiössä. Tulevaisuuskomitea näkee nykytilanteen hyvänä. Uudistuksessa varaudutaan kuitenkin vuosikymmenien päähän tilanteeseen, jossa tilanne ei ole hyvä jäsenmäärän laskiessa ja talouden ollessa tiukka. Tällöin kirkko on väistämättä tilanteessa,

jossa kirkon työ- ja toimintakulttuuri on muuttunut työntekijälähtöisestä mallista seurakuntalaisten osallisuuden malliin. Uudistuksessa hahmotellaan mallia, jossa työntekijän rooli on kanssakulkija, työtoveri ja koordinoija. (Lusa & Pasma 2017, 1)

2.4 Diakoniatyö Hämeenkyrön rovastikunnassa

Hämeenkyrön rovastikunnan toimintaympäristö kuvataan tässä työssä myöhemmin. Rovastikunnan diakoniatyö on varsin laaja-alaista ja toiminnan laajuus riippuu seurakuntien tiimin koosta sekä siitä, onko kyseessä maalais- vai kaupunkiseurakunta. Esimerkkiseurakuntana Ylöjärven seurakunnan diakoniatyö, joka kaupunkiseurakuntana tekee hyvin laaja-alaista diakoniaa paikkakunnalla. Ylöjärven diakoniatyö järjestää työttömille vertaistukimahdollisuuksia ja tukea omaan elämäntilanteeseen mm. arkiaterian muodossa maanantaisin. Arkiaterialla työttömät sekä eläkeläiset voivat ruokailla edullisesti 2 euron hintaan – ja samalla tutustua toisiinsa. Arkiaterian yhteyteen on Ylöjärvellä 2017 vuoden alusta liitetty myös pienryhmätoimintaa, jossa ideana on asiakkaiden osallistaminen. Erilaiset vapaaehtoistyöt ovat myös osa perustoimintaa. Työtön voi ilmoittautua erilaisiin vapaaehtoistyön tehtäviin esimerkiksi kasvatusten tai puhelimitse. Diakoniatyö järjestää Hämeenkyrön rovastikunnassa myös erilaisia leiri- ja toimintapäiviä. (Ala-Kuusisto 2017.)

Tärkeimpiä yhteistyötahoja ja tukiverkostoja diakoniatyöllä on sosiaalityöntekijät, perhetukikeskus ja kotipalvelu – paikallisia yrityksiä unohtamatta. Esim. Diakoniatyö tekee myös terveyttä edistävää työtä työttömien parissa antamalla henkistä tukea ja ohjaamalla lääkärin vastaanotolle, jos esim. Vastaanotolla tulee puhetta sairaskertomuksista ja oireista. (Ala-Kuusisto 2017.)

Maalaisseurakunnan diakoniatyöstä antaa hyvin kuvan Viljakkalan seurakuntapiirin diakonin työnkuva, joka painottuu kotikäynti- ja ruoka-avustustyöhön. (Ala-Kuusisto 2017.)

3 TYÖTTÖMYYS 2000-LUVUN ILMIÖNÄ

3.1 Yleistä työttömyydestä

Yleisen määritelmän mukaan työtön on henkilö, joka ei ole työsuhteessa, etsii aktiivisesti ja on halukas vastaanottamaan työtä. Työttömät voidaan määritellä sellaisiksi henkilöiksi, joilla ei ole kokopäivätyötä, mutta jotka hakevat sitä ja jotka työttömyyden vuoksi tarvitsevat taloudellista apua (Pietiläinen 2005, 15). Työvoimain mukaan työttömällä henkilöllä tarkoitetaan seitsemäntoista vuotta täyttänyttä, alle 65-vuotiasta työnhakijaa, joka on työkykyinen, työmarkkinoiden käytävissä oleva ja työtön. Pitkäaikaistyöttömyydellä puolestaan tarkoitetaan henkilöä, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä työnhakijan yli 12 kuukauden ajan. (Laki Julkisesta työvoimapalvelusta; Tilastokeskus 2017 i.a b.). Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on työtön, mutta etsii aktiivisesti töitä. Kun henkilö on ilmoittautunut TE-keskukselle työttömäksi työnhakijaksi, on hänellä oikeus TE-toimiston palveluihin, työttömyysturvaan sekä saada apua työllistymiseen.

Suomen talous ja työllisyysaste onkin kääntynyt varovaiseen nousuun tänä vuonna, niin voidaan todeta, että hyvinvointivaltio – ja yhteiskunta ovat selvästi heikentymässä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2017 b). Vaikka julkinen järjestelmä toimiikin vielä melko hyvin, joutuvat yksityisen palveluiden käyttäjät toisinaan mahdottomiin tilanteisiin tai jopa poiskäännytetyiksi palveluiden piiristä (Hänninen ym. 2007; Metteri 2004, 10.)

Työttömyys – erityisesti työkyvyttömyys ja työttömyys alentavat elämänlaatua. Ihmisten ongelmat ovat muuttuneet monimuotoisemmaksi ja huono-osaisuus näyttää lisääntyvän (Osallistuva luterilaisuus 2016, 149). Pitkäaikaistyöttömyys on tullut jäädäkseen ja moni ihminen tuntuu pudonneen hyvinvointivaltion tuki- ja turvaverkkojen läpi. Suomen työmarkkinat ovat polarisoitumassa, eli keskipalkkaisten ammattien työvoimaosuus korkea- ja matalapalkkaisiin ammatteihin verrattuna on laskenut. (Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2013.) Pitkäaikaistyöt-

tömyyden arvioidaan vuonna 2017 jopa ylittävän 1990-luvun suurimmat lukumäärät (Latvus 2017, 1). Ero köyhien ja rikkaiden välillä kasvaa ja köyhyydestä ja erityisesti syrjäytymisestä on tullut tunnistamisen sekä tunnustamisen ongelma.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitys tutkimuksen mukaan työttömiä työnhakijoita oli 2015 vuonna noin 352 000. Heistä keskimäärin noin 31,3 % oli pitkäaikaistyöttömiä. Vaikeasti työllistyviä, eli ns. rakennetyöttömiä heistä oli 59,2 % kaikista työttömistä. Ikäryhmittäin työttömyys on korkeinta nuorilla: työ- ja elinkeinoministeriön työvoimatilaston mukaan vuonna 2015 nuorisotyöttömyys eli 18–24-vuotiaiden työttömyysaste oli 17,3 %. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.). Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli kesäkuussa 2016 33 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Työllisyysaste oli 72 prosenttia, mikä oli prosentin korkeampi kuin vuotta aiemmin (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016). Suomessa 78 657 parhaassa työiässä olevaa miestä on kadonnut ilmeisen pysyvästi työelämästä, kertoo Elinkeinoelämän Valtuuskunnan EVA:n hiljattain julkaisema Kadonneet Työmiehet –analyysi. Työttömyystilastoissa näistä henkilöistä noin 50 400 luetaan ryhmään ”muut työvoiman ulkopuolella olevat” ja he eivät hae töitä, mutta heitä ei ole myöskään todettu työkyvyttömiksi. (Pyykkönen ym. 2016, 1–3.)

3.2 Työttömyyden vaikutuksia ihmiseen

Työttömyys vaikuttaa ihmiseen monella eri tavalla, ja usein työttömyydestä seuraa yksilölle tai perheelle välittömästi toimeentulo-ongelmia ja apua joudutaan hakemaan sosiaaliturvasta. Työttömyys vaikuttaa haitallisesti ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Tämä liittyy erityisesti pitkittyneeseen työttömyystilanteeseen. Selkein vaikutus työttömyydellä on ihmisen toimeentuloon ja sitä kautta tilanteen pitkittyessä työttömyys lisää köyhyysriskiä. (Juntunen 2006 a, 99; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.) Työttömyys nousi Suomessa yhteiskunnalliseksi ongelmaksi erityisesti 1990-luvulla ja siitä käyty yhteiskunnallinen keskustelu painottui työttömyyden syiden selvittämiseen. (MalMBER–Heinimonen ym. 2003, 12.)

Työttömyys ja sairaus kuuluvat yhteen. Työttömät voivat keskimäärin huonommin ja ovat usein sairaampia kuin työlliset. Huonon terveyden ja mielenterveysongelmien ovat selkeästi yhteydessä korkeampaan työttömyysriskiin (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.). Kaisa Kinnusen Sairas köyhyys (2009) tutkimuksen mukaan diakonian apua sairauksiin hakevat erilaiset välinputoajaryhmät (mm. yli-velkaantuneet, moniongelmaiset, pitkäaikaistyöttömät, menestymättömät yrittäjät, vammautuneet sekä pitkään perusturvan varassa eläneet). Joukkoon kuuluu myös asunnottomia. Edellä mainittuihin asiakasryhmiin kuuluvat kärsivät usein mielenterveyden ongelmista, erityisesti masennuksesta, mutta myös päihde- ja muista riippuvuuksista. Usein edellä mainittujen asiakkaiden (erityisesti miesten) elämää leimaavat myös epäterveelliset elämäntavat. Seuraavat tilanteet ovat Sairas köyhyys –aineiston perusteella hankalimpia sairastumistilanteita, joissa köyhyys ja sairaus kulkevat rinnakkain:

- Vakavat ja yllättävät diagnoosit
- Kallit lääkkeet ja hoitoja vaativat sairaudet
- Monisairaus yksilöllä tai perheessä
- Toimintakyvyttömyyttä aiheuttavat sairaudet
- Epäselvät diagnoosit, esimerkiksi krooninen kiputila
- Hankalat ja arvaamattomat mielenterveysongelmat
- Tuottamuksellisuuden takia moralisointia sekä poiskäännytystä hoidoista aiheuttavat sairaudet: päihderiippuvuudet ja ylipaino
- Häpeää aiheuttavat sairaudet ja terveyteen liittyvät ongelmat: seksuaalisuuteen liittyvät terveysongelmat, riippuvuudet, väkivalta
- Onnettomuudet, tapaturmat ja vammat aiheuttavat erilaisia välinputoamistilanteita

(Kinnunen 2009 a, 248–252.)

3.3 Kirkko ja työttömät

”Olisin järkyttynyt, jos kirkko ei olisi työttömyyskeskusteluissa mukana”, vastaa Helsingin Irja Askola kysymykseen, miksi kirkko ei puhu työttömyydestä.

#1001työtä –työryhmän tavoitteena on, että kirkko etsii ja luo aktiivisesti voimaannuttavia työmahdollisuuksia. (Kirkon tiedotuskeskus 2017). Antti Raunio (2009) pohtii työttömyyden teologiaa artikkelissaan ”työttömyyden ja työllistämisen teologiaa. Kirkon työttömyyden ja työllistämisen teologia kumpuavat diakonian teologiasta. Toiminnan kohde on siis jokin sellainen, jota ei muulla tavalla hoideta. Työttömät eivät sinänsä ole sellainen ihmisryhmä, jotka jäisivät julkisen vallan ja kansalaisjärjestöjen toiminnan ulkopuolelle. Työttömien asemaa Suomessa näyttää leimaavan täyden ihmisarvon puute. Monet kokevat työttömyydestä johtuvaa häpeää, joka eristää ihmisen toisten yhteydestä. Työttömien ihmisarvon puolustaminen ja vahvistaminen ovat selkeästi sellainen asia, jossa voi toimia. Kirkon työttömyydyllä on sekä yhteiskunnallinen (sosiaalieettinen) että yksilökohtainen (hengellinen ja eettinen) ulottuvuus. (Raunio, 2009, 28–29).

Suomen evankelisluterilaisen kirkko on ollut aina heikompiosaisen auttaja ja kirkon tekemän auttamistyö ei tunnu vähenevän, jos katsoo vaikkapa diakonia-asiakkaiden tilastoja viime vuosilta: Elintarvikejakelu on lähes kaksinkertaistunut kahdessa vuodessa vuosina 2008-2010 (Kirkon tiedotuskeskus 2011). Tämä tarkoittaa, että diakoniatyöntekijään otetaan yhä useammin yhteyttä taloudellisten ongelmien vuoksi. Useimmiten taloudellisiin yhteydenottoihin vastataan paremmin kuin terveydellisiin, vaikkakin usein sairaus ja taloudellinen ahdinko kulkevat käsi kädessä. (Kinnunen 2009 a, 34–35.) Kirkkomme diakoniateema vuodelta 2009-2010 ”Työ ja osallisuus” –kiteyttää kirkon roolin työttömien parissa viime vuosina. Kirkko linjaa työttömyyden strategiassaan, että on tuettava niitä, joiden on vaikea työllistyä. Jos hyvää työtä ei ole tarjolla, toissijaisena tavoitteena on ihmisarvoinen työttömyys. (Paarma 2009, 5–6). Kirkolla on monia mahdollisuuksia olla sekä työllistäjä että työllistämisen edistäjä.

Diakonian näkökulmasta 1990-luvun keskeinen kysymys on ollut työttömyys ja sen sisällä erityisesti pitkäaikaistyöttömyys. Suomen ensimmäiset EU:n tukemat ruokapankit syntyivät kirkon piirissä vuonna 1995 (Osallistuva luterilaisuus 2016, 149). 2000-luvun alussa kirkon diakoniatyö kohdentui pitkälti taloudellisten taantumien aiheuttamien välittömien seurausten ratkomiseen. Köyhyys tuli jälleen ajankohtaiseksi. Köyhyys heijastui erityisesti perheisiin ja sitä kautta lasten ja

nuorten ongelmiin. Nyttemmin viime vuosina on havahduttu eriarvoistumisen voimakkaaseen kasvuun. (Kainulainen 2002, 188–189).

3.4 Työttömyys Hämeenkyrön rovastikunnassa

Tarkastellessa koko hiippakunnan työttömyystilannetta on todettava, että rakenetyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat alueella isoja ongelmia; maakunnan työttömyysaste oli tammikuussa 2017 14,6 prosenttia eli noin 1,5 prosenttia korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Erityisen vaikea tilanne on Tampereella (Aamulehti 2017). Hämeenkyrön rovastikunnassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta ovat:

- Ylöjärvi 11,6%
- Hämeenkyrö 11,6%
- Nokia 14,1%
- Pirkkala 10,6%
- Ikaalinen 13,5%
- Jämijärvi 9,7%

(Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2016 a; Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2016 b)

Työttömyys on merkittävä pahoinvoinnin aiheuttaja myös Hämeenkyrön rovastikuntaan kuuluvalla Ylöjärvellä. Ylöjärven Perloksen lakkauttaminen vuonna 2006 ja vuonna 2013 Ylöjärven Pilkingtonin tehtaan lopettaminen on jättänyt jälkensä kaupungin työttömyystilanteeseen. Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut viime vuosina hurjasti. Neljä vuotta sitten pitkäaikaistyöttömiä oli vajaat 300 ja nyt heitä on yli 700. Seurakunta on ollut mukana tekemässä yhteiskunnallista työtä tekemällä työpaikkapappi toimintaa niin Perloksen kuin Pilkingtonin tilanteissa. Diakoniatyöhön kuuluu nopea reagoiminen yhteisössä tapahtuviin tilanteissa. Diakoniatyö on antanut apua ja tukea irtisanomistilanteissa niin paikan päällä tehtaalla, kuin vastaanotollakin. (Ala-Kuusisto 2017; Ylöjärven uutiset 2017.)

3.5 Oma apu –projekti Ylöjärven seurakunnassa

Oma apu –projekti on Ylöjärven seurakunnan työttömyystyön projekti, joka tarjoaa päivätoimintaa eläkeläisille, työllistämismahdollisuutta työttömille sekä talouksille ja yrittäjille aputyövoimaa. Oma apu –projektin kautta pitkäaikaistyötön voi saada ja kokea voimaantumista ja merkityksellisyyttä elämässään. Lisäksi parhaimmillaan projektin kautta työtön saa kontakteja paikallisiin yrityksiin.

Oma apu –projektin kautta on organisoitu mm. ruokajakelu ja sen kautta jaettiin viime vuonna kauppojen ylijäämäruokaa n. 10 000kg diakoniatyön eri pisteissä. Oma apu –projektin käytännön työt ovat muodostuneet mm. metsätöistä, kiinteistöjen siivouksesta, nuorten metsäprojektipäiviä, sekä vanhusten auttamisesta. (Riuttala 2017.)

Oma apu –projektin historia juontaa juurensa itsenäisen Viljakkalan seurakunnan aikaan 2000-luvun alkuun. Silloinen kirkkoherra Johannes Riuttala huomasi Viljakkalan alueen työttömien kasvavan määrän ja ajatteli, että seurakunta voi olla mukana työttömien elämässä. Viljakkalan kunta päätti kunnostaa vanhan kulta-kaivoksen 2000-luvun taitteessa ja Riuttala päätti tehdä yhteistyötä kunnan kanssa ja hankki Haveriin aputyövoimaa alueen syrjäytymisvaarassa olevien työttömien parista. Niin Oma apu –projekti syntyi. Kirkkohallitus myönsi millennium-apurahan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hyväksi ja niin myös nuoret pääsivät projektiin mukaan. Toinen Kirkkohallituksen avustus saatiin vuonna 2014, jolla perustettiin työttömien Risteys-kahvila Ylöjärven keskustaan. Kahvilassa työskenteli työttömät. (Riuttala 2017.)

Oma apu –projekti idea on, että autettavasta tuleekin auttaja: perinteisen diakoniatyön ruokakassin antamisen lisäksi ihminen nähdään oman elämänsä toimijana, ihmisenä, jolla on annettavaa myös muille. Työtön nähdään autettavan sijaan toisten auttajana. Avustus annetaan, mutta samalla ihminen voi tehdä merkittävää yhteiskunnallista talkootyötä ja saada mm. työtodistuksen. (Riuttala 2017.)

4 HENGELLISYYS JA SPIRITUALITEETTI

4.1 Hengellisyden ja spiritualiteetin määrittelyä

Hengellisyydestä puhuttaessa, tarkoitetaan käsitettä, joka on hyvin laaja-alainen. Rauhalan (2009, 11–13) mukaan henki-käsitteestä puhuminen on paikoitellen jopa kaoottista. Esimerkiksi uskonpsykologiassa sana 'spirituality' ja new age –käsitteet liittyvät usein yhteen. (Geels & Wikström 2009, 400–402) Hengellisyys kuuluu ihmisen perusominaisuuksiin ja psykologisesti ajatellen siinä ihminen kokee yhteyttä suurempaan voimaan. Hengellisyys ja usko kuuluvat yhteen, mutta myös ihminen joka ei usko, voi olla omalla tavallaan hengellinen. Käsitteen 'spiritualiteetti' täsmällinen määrittäminen on vaikeaa, sillä se on sana, jonka käyttöä leimaavat subjektiivisuus, vakiintumattomuus ja liukuvuus. 'Spiritualiteetti' tarkoittaa käsitteenä yksinkertaisesti hengellisyyttä ja hengellistä elämää. (Kotila 2003, 13–14; Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.a). Tässä työssä hengellisyydellä tarkoitetaan hengellisyyttä nimenomaan kristinuskon kontekstissa.

Käsitteet hengellisyys ja spiritualiteetti kulkevat hyvin lähellä toisiaan ja usein niitä jopa käytetään toistensa synonyymeina – niin myös tässä työssä. Suomennettuna spiritualiteetti tarkoittaa hengellistä elämää. Latinan kielen sana Spiritus (suom. henki) on spiritualiteetti sanan taustalla. Spiritualiteettiin liittyy olennaisesti ihmisen sisäinen kokemus Jumalasta, sekä olennaisena osana myös uskonelämän ulkoinen toteuttaminen. (Wikström 1995; 223–236; 316).

Hengellisen elämän toteuttaminen voi tarkoittaa montaa eri asiaa, joita ovat esimerkiksi:

- Messuun osallistuminen
- Meditaatio (hiljaisuus ja mietiskely)
- Yhteys toisiin uskoviin
- Rukous- ja hartaushetket
- Hengellinen laulaminen
- Retriitti

- Raamatun lukeminen
- Rukous

Spiritualiteetilla tarkoitetaan siis kaikkea hengellistä elämää, jota ihminen toteuttaa. Spiritualiteetilla voidaan myös tarkoittaa kristillisen yhteisön tai liikkeen hengellistä elämisen tapaa ja tulkintaa. Voidaan puhua esimerkiksi körttiläisestä tai fransiskaanisesta spiritualiteetista. (Aalto & Gothöni 2009, 12 & Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.b)

4.2 Kirkon työntekijän hengellinen tuki ja ohjaus

Hengellinen ohjaus terminä herättää myös keskustelua. Englannin kielellä käytetään kahta termiä: *spiritual direction* ja *spiritual guidance*. Ensimmäisen puolustajat korostavat, että hengellisessä ohjauksessa osoitetaan suunta (direction), johon kulkea. Jälkimmäisessä taas kuljetaan edellä ja/tai annetaan neuvoja: opastajan rooli on aktiivisempi. 'Hengellinen ohjaus' termi voidaan määritellä korostamalla kahta näkökulmaa: oman jumalasuhteensa ja itsensä ymmärtämistä Jumalan sanan valossa sekä uskonelämän kasvua Raamatun luvun sekä rukouksen avulla.

Hengellinen TyHy –työryhmän (2012) raportin keskeinen näkökulma on, että koska kirkon työntekijät kohtaavat ja hoitavat työkseen ihmisten hengellistä elämää, työnantajan on hoidettava ja tuettava työntekijän omaa hengellistä elämää. Raportin mukaan kirkon työntekijät kaipaavat koulutuksia, hiljaisuuden retriittejä ja mahdollisuutta hengelliseen ohjaukseen. (Sakasti 2012, 1–3). Työssä jaksamisessa ja erityisesti kirkon työssä oman ja työyhteisön hengellisyyden vaaliminen on tärkeää. Kirkon työntekijällä on monia eri välineitä ja mahdollisuuksia oman hengellisyyden tukemiseen: osallistuminen messuun, rukous, toisten uskoviin yhteys, laulaminen sekä retriitti. (Sakasti i.a.b)

Ihmisen spiritualiteetti on hyvin herkkä alue. Hengellinen ohjauksessa ei saa olla toisen ihmisen manipulointia, eikä se saa olla autoritääristä ja määräävää. Hen-

gellinen ohjaus ei saa olla vastoin omaatuntoa tai kirkon opetusta. Tätä tematiikkaa on hyvä lähestyä ohjaajaan tai matkakumppanin, toisaalta neuvoa hakevan ihmisen kannalta. Hengellisessä ohjauksessa on kyse kahden kesken tai pienessä ryhmässä tapahtuvasta hengellisyyden vaalimisesta ja sillä voi olla monia muotoja. (Lehtiö 2003, 289-290).

Hengellisyys on myös voimavara arkisessa diakoniatyössä. Arkinen diakoniatyö vastaanottoineen on voimia vievää sekä kuluttavaa, ja siksi myös diakoniatyöntekijä tarvitsee voimavarakseen hengellisiä työkaluja: Raamatun lukua yhdessä diakoniatiiimissä, rukousta sekä ehtoollista. (Ala-Kuusisto 2017.)

5 EVÄSTÄ MATKAAN TAPAHTUMA

5.1 Tapahtuman tarkoitus, tavoitteet ja tehtävä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa ammatillinen tapahtuma Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöille. Tapahtuman avulla diakoniatyöntekijän on mahdollista saada ajankohtainen perustieto Pirkanmaan työttömyystilanteesta ja Oma apu projektin osallistavasta työotteesta. Tapahtuman tavoitteena oli myös tukea diakoniatyöntekijöiden spiritualiteettia ja tehdä tunnetuksi Oma apu -projektia alueen rovastikunnassa. Lisäksi halusin tapahtuman avulla selvittää, onko Oma apu –projektin kaltaisella työotteella kysyntää alueen diakoniatyössä.

Tapahtuman taustalta ponnistaa muutama ajatus: osallisuuden- ja työttömyyden teemat ja kirkon työntekijän hengellinen tukeminen. Tapahtuman tiedon pohjalta diakoniatyöntekijöiden on mahdollisuus saada uusia ideoita vapaaehtois- ja työttömyystyöhön ja sitä kautta suunnitella, toteuttaa ja kehittää sitä. Spiritualiteetin tukeminen tapahtuu aloitusmessun, tapahtuman musiikin sekä runojen avulla. Nimensä mukaisesti tämän opinnäytetyön tarkoitus on se, että diakoniatyöntekijä saisi niin informatiivista, että hengellistä 'evästä' matkaansa –kuitenkin niin, että kollegiaalinen yhdessäolo ja yhdessä pohtiminen korostuvat.

5.2 Toimintaympäristö ja osallistajat

Tampereen hiippakunta on hallinnollinen hallintoalue, johon kuuluvat piispa, tuomiokapituli sekä hiippakuntavaltuusto. Tampereen hiippakuntaan on kuulunut vuodesta 2016 alkaen 45 seurakuntaa ja kolme seurakuntayhtymää. Seurakunnat muodostavat kahdeksan rovastikuntaa ja koko hiippakunnalla on yhteensä yhdeksän kappeliseurakuntaa. Tampereen hiippakunnasta suurin osa sijaitsee kolmen maakunnan Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen alueella. Hiippakuntaan kuului vuonna 2015 yhteensä 616 000 seurakuntalaista. (Tampereen hiippakunta 2016; Kirkkohallitus 2016, 13.)

Tampereen hiippakunnassa on käynnissä muiden hiippakuntien tavoin toimintaympäristön ja talouden muutosten seurauksena rakennemuutos. Muutoksiin ja seurakuntien yhdistymisiin vaikuttavat erityisesti kunnissa tapahtuvat muutokset ja yhdistymiset. Rakennemuutoksen perusajatus on, että tulevaisuudessa kaikki seurakunnat kuuluisivat seurakuntayhtymiin. Parhaillaan Ylöjärvi, Hämeenkyrö, Ikaalinen ja Jämijärvi neuvottelevat mahdollisista seurakuntien yhdistymisistä. (Tampereen hiippakunta 2016; Kirkon rakennemuutos – Missä mennään 2014.)

TAMPEREEN HIIPPAKUNTA

TAULUKKO 1. Hiippakuntakartta. (Hiippakuntakartta 2016.)

Hämeenkyrön rovastikuntaan kuuluu yhteensä kuusi seurakuntaa, joista isoimmat maantieteellisesti ovat Ikaalinen ja Ylöjärvi. Kaupunkiseurakuntia hiippakunnassa on kaksi; Nokia ja Ylöjärvi. Hämeenkyrö, Ikaalinen ja Jämijärvi ovat asu- tukseltaan maalaisseurakunnan tyyppisiä. (Ala-Kuusisto 2017.)

Kaupunkiseurakunnissa on palkattu diakoniatiimeihin diakoniajohtaja työalasta vastaamaan. Maalaisseurakunnista pienin on väestöltään ja työntekijäresurssiltaan Jämijärvi, jossa on puolikas diakoniatyön virka (Ala-Kuusisto 2016).

	Seurakuntalaisia	Esimiehisyy	Diakoniatyöntekijöitä
Ylöjärven srk	25 000	1 johtava diakoniatyöntekijä	6
Nokian srk	23 000	1 johtava diakoniatyöntekijä	6
Pirkkalan srk	14 000		3
Hämeenkyrön srk	8300		3
Ikaalisten srk	6000		2
Jämijärven srk	1700		1/2

TAULUKKO 2. Hämeenkyrön rovastikunnan seurakuntien jäsenmäärä, esimiehisyy ja diakoniatyöntekijöiden lukumäärä.

Ylöjärvi on osa Hämeenkyrön rovastikuntaa. Ylöjärvi on tasaisesti kasvava ja kehittyvä kunta Tampereen länsipuolella. Kunnassa on asukkaita noin 32 000 ja heistä lähes 25 000 kuuluu Ylöjärven seurakuntaan. Ylöjärven seurakunta kattaa koko kaupungin alueen ja viimeisimmät kuntaliitokset tapahtuivat vuonna 2007 Viljakkalan ja vuonna 2009 Kurun liittyttyä Ylöjärveen. Parhailaan käydään neuvotteluja Ikaalisten, Jämijärven, Hämeenkyrön ja Ylöjärven seurakuntien yhteisestä tulevaisuudesta. Ylöjärven kaupungin työllisyyspalvelut koostuvat palkkatuetusta työstä, työkokeilusta, kuntouttavasta työtoiminnasta (ValPro), kaupungin omaehtoisesta kuntouksesta ja etsivästä nuorisotyöstä. (Ylöjärven kunta 2016; Ylöjärven seurakunta 2013.)

Ylöjärven seurakunnassa työskentelee noin 100 työntekijää, joista kaksi kolmasosaa on ns. toiminnallisella puolella ja yksi kolmasosa on tukitoiminnoissa. (Ylöjärven kunta 2016; Ylöjärven seurakunta 2013. Diakoniatyö kohtaa, auttaa ja tukee työttömiä Ylöjärvellä, yksilö-, perhe- ja yhteisötasolla. ”Me olemme kuuntelijoita, talousneuvoja, sielunhoitajia, annamme taloudellisia avustuksia, ohjaamme eteenpäin muihin auttamisverkostoihin, olemme vastaanotolla jakamassa ruokaa, joskus huonekalujakin.” (Ala-Kuusisto 2017.)

5.3 Tapahtuman suunnittelu ja ohjelma

Idea tapahtuman järjestämisestä syntyi diakoniaharjoittelussa syksyllä 2016, kun keskustelin Ylöjärven seurakunnan johtavan diakoniatyöntekijän kanssa. Esittelin ideapaperin Evästä matkaan -tapahtumasta marraskuussa 2016 ja yhteistyösopimus taustayhteisön kanssa kirjoitettiin välittömästi. Alkuperäinen idea oli, että tapahtuma järjestetään rovastikunnan diakoniatyöntekijöille ja Ylöjärven alueen työttömille.

Olin joulukuussa puhelinyhteydessä diakoniatiimin muihin jäseniin ja keräsin heiltä palautetta ja kehitysehdotuksia tapahtumaan liittyen. Joulukuussa näimme johtavan diakoniatyöntekijän kanssa toisen kerran, ja esittelin hänelle alustavan tapahtuman rungon ja työskentelysuunnitelman. Opinnäytetyön seminaarissa aihe muotoutui ja tarkentui niin, että tapahtuma järjestettäisiin vain diakoniatyöntekijöille työttömien jäädessä osallistujista pois. Tämä oli todennäköisesti selkeämpi rajaus siltä kannalta, että opinnäytetyö ei paisuisi liian isoihin mittoihin.

Joulu-maaliskuun aikana tapahtumaa suunniteltiin yhdessä johtavan diakoniatyöntekijän kanssa yhteensä viisi kertaa. Suunnittelun ja toteutuksen päävaiheet olivat:

Marraskuu: Tapahtuman idea, päivämäärä (8.5.2017) ja tarkoitus syntyi.
Yhteistyösopimuksen tekeminen.

Joulukuu: Tapahtuman alustava runko. Tilavaraukset sekä tieto tapahtuman luonteesta seurakunnan keittiölle. Ensimmäinen sähköpostimainos osallistujille.

Tammikuu: Opinnäytetyön tiedonhankinta ja teorian kirjoituksen aloittaminen. Suunnitelma tarvittavien tavaroiden hankkimisesta. Oma apu -projektin esittelyn varmistuminen tapahtumaan.

Helmikuu: Tilasuunnitelma, turvallisuuskysymykset. Työttömyys info-paketin alustajan varmistuminen tapahtumaan. Tapahtuman lopetus-osion alustajan löytyminen ja varaaminen.

Maaliskuu: Lopullinen ohjelmarunko tapahtumaan. Tapahtuman audio-visuaalinen suunnittelu. Stand Up -juontajan varaaminen tapahtumaan. Tapahtuman aloitusmessun suunnittelu papin kanssa. Palautelomakkeen suunnittelu.

Huhtikuu: Ilmoittautumislomakkeen generointi ja aktivointi. Sähköpostimainos osallistujille ilmoittautumislomakkeen kera. Oma apu -projektin alustajan haastattelun videokuvaus.

Toukokuu: Suunnitelmien tarkastaminen. Ilmoittautuneiden tiedot keittiölle. Tilan somistaminen ja äänentoiston rakentaminen tapahtumassa.

Evästä matkaan tapahtuman ohjelma rakentui kevään aikana lopulliseen muotoonsa. Päätin, että tapahtuma on hyvä aloittaa aloitusmessulla, joka olisi ehtoollisen ympärille rakentuva lyhyt, mutta ytimekäs jumalanpalvelus. Tapahtuman ruokailun jälkeen ensimmäiseksi työskentelyksi valitsin Musiikkiosuuden, jossa diakoniatyöntekijät saavat kokea olevansa hengellisen musiikin ja runouden äärellä rakentumassa hengellisesti. Toiseksi osioiksi valitsin työttömyys-infopaketin, jossa käsiteltäisiin Pirkanmaan alueen työttömyystilannetta. Kolmanneksi työskentelyksi sopi osallisuuden teemaan liittyen Oma apu -projektin esittely, jossa diakoniatyöntekijät saavat videon ja esittelyn avulla tietoa osallisuuden teemoista ja työttömien parissa tehdystä projektista. Tapahtuman lopetus-osioon valitsin neljänneksi työskentelyksi ”auttajan varjo” -teeman, jossa käsiteltiin oman ammatillisuuden kysymyksiä ja työnohjauksellisia teemoja.

Palautteenkeruun olin suunnitellut niin, että osallistujat saivat antaa palautetta tapahtuman eri osioiden mielekkyydestä, informatiivisuudesta sekä koko tapahtumasta yleensä. (Liite 2).

5.4 Tapahtuman toteutus

Tapahtuma toteutettiin maanantaina 8.5.2017 Ylöjärven kirkossa sekä seurakuntakeskuksessa. Tapahtumaan osallistui 17 diakoniatyöntekijää. Tapahtumapäivän kesto oli ruokailuineen noin neljä tuntia. Tapahtumapäivän aamuna tulin valmistelemaan klo 8 tilasuunnitelman mukaisesti seurakuntasalia sekä kirkkotilaa valmiiksi. Audiovisuaalisen toteutuksen valmisteluihin seurakuntatalolla kului yllättävän paljon aikaa, sillä tapahtuman äänentoisto ja videotykkiscreen täytyi asettaa valmiiksi. Aloitussmessun valmistelut Ylöjärven kirkossa täytyi myös tehdä: käydä messun kaava vielä läpi papin kanssa ja valmistella kitaratelineet sekä muut tavarat paikoilleen.

5.4.1 Tapahtuman aloitus: messu ja ruokailu

Ensimmäiseksi tapahtuman osioksi valitsin aloitusmessun, joka pidettiin Ylöjärven kirkossa. Diakonialla on selvä yhteys alttarille, ja ajattelin että yhteisestä ehtoollispöydästä aloittamalla ammatillinen tapahtuma saa hyvän pohjavireen -yhdessäolo, laulaminen ja rukous rakentavat. Tämän osion tavoitteena oli messun eri elementeillä tukea diakoniatyöntekijöiden spiritualiteettia. Osallisuuden teema korostaakseni messun liturgina toimiva pappi rekrytoi pyynnöstäni ehtoollisavustajaksi seurakunnan Oma apu -toiminnassa olevan henkilön. Taustalla oli ajatus, että seurakuntalainen, tässä tapauksessa vapaaehtoinen voikin palvella diakoniatyöntekijää.

Messu koostui alkujohdannosta, virrestä, synnintunnuksesta ja -päästöstä, ehtoollisesta sekä loppusiunauksesta. Ehtoollisen aikana esittävänä lauluna oli Juha Tapion Väsyneet Maan -kappale, joka mielestäni sopi tilanteeseen mainiosti

kappaleen tekstin vuoksi. Messun jälkeen diakoniatyöntekijät siirtyivät pihan toiselle puolelle seurakuntakeskukseen nauttimaan päivällistä yhdessä arkiaterian väen kanssa.

5.4.2 Tapahtuman toinen osio: stand up ja musiikkiosuus

Toiseksi tapahtuman osioksi valitsin musiikkiosuuden: diakoniatyöntekijät istuivat seurakuntasaliin merkityille penkeille, ja noin 45 minuuttia kestävä osio sai alkaa. Tämä osuus alkoi stand up -alkujuonnolla, jonka tavoitteena oli keventää tunnelmaa ja saada aikaan iloa. Stand upin jälkeen tuli musiikkiosuuden vuoro, jonka tavoitteena oli hengellisten laulujen sekä runojen avulla tukea työntekijöiden hengellistä elämää. Musiikkiosuus alkoi artisti Peter Joukaisen lauseella: ”Ota hyvä asento ja sulje silmät, jos siltä tuntuu. Laulan omia kappaleita vuosien varrelta. Toivottavasti laulujen tekstit voisivat puhutella sinua.” Musiikkiosuuden draaman-kaari rytmitettiin siten, että ensimmäiset kolme musiikkikappaletta liittyivät teemaan ’pyhä’, toiset kolme musiikkikappaletta teemaan ’rakkaus’, ja viimeinen teemaan ’arki’. Musiikkiteemojen väleissä erityisohjaaja Vesa Tuominen luki omalta paikaltaan aiheeseen sopivan hengellisen runon.

5.4.3 Tapahtuman kolmas osio: työttömyyspaketti ja Oma apu –projektin esittely

Kolmanneksi tapahtuman osioksi valitsin työttömyys- ja Oma apu -projektin. Tämän osion tavoitteena oli antaa diakoniatyöntekijöille ajankohtaista tietoa työttömyydestä sekä tehdä tunnetuksi Oma apu –projektia rovastikunnassa. Osion aluksi alustaja piti 20 minuutin luennon työttömyydestä Pirkanmaalla ja tulevan sote-uudistuksen tuomista mahdollisista muutoksista ympäristökuntiin. Alustaja kertoi myös, kuinka moniammatillista yhteistyötä tarvitaan työttömyystyössä. Työttömyyspaketin alustuksen loppuksi oli varattu aikaa yleisökysymyksille.

Ennen Oma apu –projektin alustajan haastattelua katsottiin tekemäni Oma avun esittelyvideo. Tämän jälkeen alustaja kertoi Oma avun idean ja lähtökohdat, jonka jälkeen oli yleisökysymysten- ja keskustelun vuoro. Yhteisen purun jälkeen oli vuoro siirtyä kahville, jossa keskustelua oli mahdollista jatkaa. Kahvin aikana

oli mahdollisuus aloittaa palautelomakkeen kirjoittaminen, ja jatkaa sitä sitten tapahtuman loputtua.

5.4.4 Tapahtuman neljäs osio: ”Auttajan varjo” –alustus ja tapahtuman lopetus

Neljännän osion tavoitteena oli antaa ammatillista ja työnohjauksellista näkökulmaa työttömän kohtaamiseen. Alustaja aloitti osuutensa ottamalla tuolin eteensä niin, että tuolin jalat osoittivat eteenpäin. Tämän jälkeen hän kertoi demonstroivansa asiakastilanteen diakoniavastaanotolla. Hän pyysi minua näyttelemään työtöntä, joka tulee vastaanotolle. Vesa avasi kuvitteellisen oven ja tuli kättelemään minua tuolin jalkojen osuessa kevyesti väliimme: kättelimme siis tuoli hänen ”varjonaan”. Alustaja kertoi, kuinka oman ”varjon” kohtaaminen on jokaiselle auttamistyössä olevalle välttämätöntä, jotta oma ammatillisuus tulee enemmän esille. Ihmisen kohtaaminen ihmisenä ja asiakkaan kohtaaminen korostuivat alustuksessa. Osion lopussa oli mahdollisuus yhteiseen keskusteluun. Tapahtuman loppuksi laulettiin suvivirsi ja oli yhteisen rukouksen aika. Tapahtuman loputtua oli mahdollisuus jatkaa palautelomakkeen kirjoittamista.

5.5 Tapahtuman palaute ja arviointi

Tuotekehittely (eli produktio) on yleensä kertaluontoinen prosessi, jonka tarkoituksena on luoda tuotteen tai palvelun suunnittelu, toteutus, arviointi ja mahdollisesti myös markkinointi. Produktiin kuuluu olennaisena osana myös palautteen tulkinta ja johtopäätökset. Tutkimuksen validiutta ja reliabiliteettia ei sovi unohtaa. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 47–50).

Palautetta kerättiin seitsemältätoista diakoniatyöntekijältä, joille jaettiin anonyymit palautelomakkeet (liite 2) tapahtuman loppupuolella. Palautteen keruulle oli varattu yli reilusti aikaa, ja vastaajille kerrattiin vielä ennen vastaamista, mikä oli palautelomakkeen funktio. Myös palautteen anonyymiydestä kerrottiin, ja pyysin diakoniatyöntekijöitä antamaan aitoa, rehellistä palautetta. Palautelomaketta oli mahdollista jättää täyttämään myös tapahtuman loputtua.

Keräsin palautteen ja analysoin sitä tapahtuman jälkeen. Aloitin palautteen analyysin siten, että luin ensin kaikki palautelomakkeet rauhassa läpi. Tämän jälkeen lajittelin vastaajien yksittäisiä negatiivisia ja positiivisia vastauksia samankaltaisuuden mukaan värikoodeilla kunkin palautelomakkeen alle. Tapahtuman palaute on pääosin todella myönteistä. Kuuden vastaajan mukaan tapahtuman musiikki- ja runo-osuus jäi positiivisena asiana mieleen. Oma avun mainitsi kaksi vastaajaa. Erityisesti positiivista palautetta diakoniatyöntekijät antoivat tapahtuman monipuolisuudesta ja hyvästä toteutuksesta.

Palautelomakkeen kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, mitä tapahtumasta jäi mieleen. Kahdeksan vastaajan mukaan tapahtuman musiikkiosuus runoineen jäi mieleen. Oma avun mainitsi kaksi vastaajaa. Myös yhteinen keskustelu mainittiin kahdessa eri vastauksessa.

Musiikkia, faktaa, vertaisuutta, puhetta sydämellä olevista teemoista. Mieleen jäi musiikki ja rikas anti. (Vastaaja A)

Musiikkiosuus oli mukava yllätys ja varsinkin runot välissä. (Vastaaja B)

Riuttala innosti. (Vastaaja C)

Tapahtumassa tai sen osioissa ilmeni hyvin vähän sellaista, jotka eivät olleet diakoniatyöntekijöiden mieleen. Kahden vastaajan mielestä tapahtuman toinen osio eli musiikkiosuus oli liian pitkä. Kahdessa muussa palautteessa kerrottiin, että stand up ei vastannut odotuksia. Yksi vastaaja olisi kaivannut lisäinfoa työttömyydestä Pirkanmaan alueelle.

Palautelomakkeessa pyydettiin myös arvioimaan, olisiko Oma avun kaltaisella työ-otteella kysyntää omassa työssä. Neljässä palautelomakkeessa tämä kohta oli jätetty tyhjäksi, ja lopuissa vastaukset olivat varsin yhteneväisiä. Oma avun kaltaista työtettä vastaajat aikovat kokeilla vapaaehtoistoiminnassa, leiri- ja päihdetyössä. Muutama vastaaja kerto saaneensa alustuksesta uusia ideoita ja ajatuksia oman työnsä kehittämiseen.

Voisin käyttää ja jollakin tavalla käytänkin. Ystävöitymässä.
(Vastaja D)

Vapaaehtoistyössä, ohjata ihmisiä erilaisiin vastuutehtäviin.
(Vastaja E)

Käytän jo. Osallistumista. Asiakkuudesta osallisuuteen. (Vastaja F)

Monella tapaa ideasta tuli mieleen. Olen samaa mieltä Riuttalan kanssa, ei vain kasseja, vaan tekemään joka viikko. (Vastaja G)

Työttömyyspaketista kolmelle vastaajalle jäi mieleen nuorten työttömien tilanne. Yksi vastaaja kertoi kokeneensa vahvistuksen tunteesta, että olemme isossa muutoksessa yhteiskunnassamme. Kyseinen vastaaja koki myös, että tilanne vaatisi neuvottelua seurakunnan ja kaupungin kesken. Eräs vastaaja kertoi palautteessaan olevansa tyytyväinen kunnan edustajan työttömyys-esitykseen. Palautelomakkeen aiemmissa kysymyksissä kunnan edustajan tietopaketti mainittiin hyväksi ja mieleenpainuvaksi kolmen vastaajan toimesta.

Palautteessa kysyttiin myös, miten vastaajat kokivat päivän hengellisen annin. Kuuden vastaajan mukaan aloitusmessu koettiin hyväksi ja hoitavaksi. Kolme vastaajaa antoi negatiivista palautetta ehtoollisavustajan käytöksestä; siitä, että häntä ei oltu selvästi koulutettu tehtäväänsä. Kävimme tästä aiheesta myöhemmin keskustelua papin kanssa.

Tapahtuman lopetusosion jälkeen saatu suullinen palaute koko tapahtumasta oli myös todella positiivista. Suullinen palaute sekä osallistujilta, että alustajilta vastasi kirjallista palautetta.

6 POHDINTA

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys näyttäytyi tässä opinnäytetyössä monellakin tapaa. Eettisyys näkyi ammatillisen tapahtuman sisällössä ja tausta-ajatuksessa: Diakoniatyön ytimessä vahvoina eettisinä periaatteina ovat palvelu, tasa-arvo, ihmisarvo sekä Jumalan rakkaus. Edellä mainittuja periaatteita, eli kristillistä arvopohjaa noudatettiin Evästä matkaan -tapahtumassa.

Opinnäytetyön moraalisiin velvollisuuksiin kuuluu tärkeänä osana myös lähdekritiikki: pyrin kaikessa varmistamaan, että opinnäytetyöni lähteet ovat ajan tasalla sekä luotettavista lähteistä poimittuja. Opinnäytetyön prosessiin kuuluu olennaisena osana myös tutkimuksen luotettavuuden tarkistaminen: hankitun informaation luotettavuus ja alkuperä on selvitettävä (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 13). Opinnäytetyön tarkka dokumentaatio tukee myös koko prosessin luotettavuutta ja eettisyyttä. Tapahtuma toteutettiin, kuten suunnitelmissa luki.

Yksityisyyden suoja kuuluu vahvasti myös opinnäytetyön eettisiin periaatteisiin. Palautetta kerätessä ja analysoitaessa pyrin varmistamaan anonyymiuden. Aineistoa kerätessä tulee ottaa huomioon myös luottamuksellisuus (Hirsjärvi ym. 2005, 27.) Palaute-osiossa on myös suoria lainauksia osallistujilta, jolla pyrin varmistamaan palautteen aitouden. Tapahtuman yhteisen lopetuksen jälkeen ilmeni samoja asioita, kun kirjatussa palautteessa, mikä tukee myös saatujen palautteen luotettavuutta.

6.2 Opinnäytetyön prosessin yhteenvetoa ja tarkastelua

Nuorisotyössä olen ollut järjestämässä yli kymmenen vuoden ajan erilaisia nuoris- ja rippikoulutyöhön liittyviä tapahtumia, mutta nyt opinnäytetyöni vuoksi minulla tarjoutui mahdollisuus olla mukana hyvin erityyppisen tapahtuman järjestämisessä, joka mahdollisti luovan työskentelyn. Sain itse suunnitella päivän kulun,

aiheet sekä toteutuksen – johtavan diakoniatyöntekijän Eliisa Ala-Kuusiston ”peilinä” toimimista ei sovi tässä kohtaa unohtaa. Sain häneltä korvaamattomia vinkkejä mm. kirjeen sanamuotoihin, tapahtuman sisältöön sekä moneen muuhun käytännön toteutukseen. Käytännön toteutus, kuten palaverit, ohjelman suunnittelu, audiovisuaalinen toteutus veivät paljon aikaa. Henkilökohtainen tavoitteeni oli saada kokemusta kollegiaalisesta diakoniatyöntekijöiden yhteydestä ja tapahtuman järjestämisestä diakonia-sektorille: koin, että nämä tavoitteet täyttyivät tätä tapahtumaa tehdessä. Sain olla osa Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöiden yhteisöä yhden päivän verran ja sain arvokasta kokemusta ammatillisen tapahtuman järjestämisestä.

Opinnäytetyöni ensimmäinen tavoite oli varsin konkreettinen: suunnitella ja toteuttaa ammatillinen tapahtuma Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöille. Tavoite toteutui mielestäni hyvin, sillä tapahtuma toteutui suunnitellusti ja palaute oli todella positiivista. Tapahtumateknisesti kaikki valmistelut sujuivat ongelmitta ja itse tapahtumapäivä sujui hienosti. Ainoa asia, mitä muuttaisin nyt jälkepäin, olisi aloituspalaverin lisääminen tapahtumapäivän aamuun. Näin olen kaikki tapahtuman toimijat olisivat nähneet toisensa ja minut kiireettömästi ja olisimme kerranneet tapahtuman kulun läpi. Ehkä edellä mainitulla palaverilla olisin välttänyt aloitusmessuun liittyneen negatiivisen palautteen ehtoollisavustajasta.

Tapahtuman muut tavoitteet liittyivät Oma avun tunnetuksi tekemiseen sekä sen selvittämiseen, onko Oma avun kaltaisella työotteella kysyntää alueen rovastikunnassa. Evästä matkaan tapahtuma kokosi yhteen lähestulkoon kaikki Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyötä tekevät, joten Oma apu sai tunnettuutta niin rovastikuntatasolla, kuin isomminkin: Kirkkohallitus sekä Diakonia-ammattikorkeakoulu pyysivät Johannes Riuttalalta ja minulta esittelyvideon opetuskäyttöön. Voidaan siis todeta, että Oma avun kaltaiselle työotteelle on kiinnostusta laajemminkin.

Yksi työni tavoitteista oli myös antaa ajankohtaista tietoa työttömyydestä. Palautteen perusteella vastaajat kertoivat työttömyys osuuden olevan hyvä, faktinen ja

ajankohtainen. Silti jäin miettimään, oliko yhden (yhteiskunnallisen puolen) alustajan näkökulma työttömyysaiheeseen riittävä? Olisiko tapahtuman informatiivinen luonne ollut laajempi, jos olisin rekrytoinut vielä toisen yhteiskunnallisen puolen edustajan laajentamaan näkökulmaa? Palautteen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että moni osallistuja sai tarpeeksi informaatiota yhdelläkin alustajalla. Lisänäkökulma olisi varmasti laajentanut entisestään työttömyyspaketin informatiivista osuutta.

Teoriaa sain hyvin hyödynnettyä tapahtuman eri osien suunnitteluissa. Diakonia-työn karitatiivinen sekä liturginen yhteys toteutui tapahtuman aloitusmessussa. Myös työttömyyden ja osallisuuden teemoja tuli käsiteltyä alustajien toimesta. Koen, että työni teoreettinen viitekehys auttaa lukijaa ymmärtämään murroksen, jossa yhteiskuntamme ja seurakuntaelämä tällä hetkellä ovat.

Produktini merkitys tulee erityisesti esiin sen Oma apu –osiossa: uskon, että jos tulevaisuuden diakoniatyössä painotetaan ”asiakkuudesta osallisuuteen” –periaatetta, niin diakoniatyön asiakkaista tulee oman elämänsä voimaannuttajia ja myös aktiivisia seurakuntalaisia. Kirkon työttömyystyö ei ratkaise pitkäaikaistyöttömyyden monitahoista haastetta, mutta se voi olla Oma apu projektin tavoin tarjoamassa ihmisarvoa työttömyyden -sekä virkamieskeskeisyyden keskelle.

Kristillisen lähimmäisen rakkauden julistaminen on tärkeää diakoniatyössä, mutta myös vapaaehtoisuuden, osallisuuden lisääminen on tärkeää – varsinkin seurakuntien virkojen vähetessä tulevaisuudessa, jolloin seurakuntalaisille tulee pakostakin lisää vastuita. Oma avussa on löydetty mielestäni eräs ”ajatushelmi”: syrjäytyneestä voikin tulla merkittävä yhteiskunnallinen uudistaja ja toimija. Ei ole erikseen ”me” työntekijät ja ”ne” syrjäytyneet, vaan oma avun ajatuksen mukaan olemme kaikki samalla viivalla. Pappikin voi tarttua moottorisahaan ja tekee metsähommia projektilaisten kanssa! Näen tämän kaltaisella työotteella paljon käyttöä diakoniatyössä ja laajemminkin.

6.3 Oman ammatillisen kasvun pohdinta

Tapahtuman suunnittelu tälle ammattisegmentille oli varsin haastava ja erilainen prosessi oman nuorisotyön tekemisen ohessa. Tilannetta ei helpottanut kahden viikon Hong Kongin opintomatka juuri ennen tapahtumapäivää. Tapahtuman ”draaman kaarta” suunniteltaessa näyttäytyi ilmeisen tärkeänä tieto siitä, millaiset työskentelyt ja tapahtuman eri osiot vastaisivat diakoniatyöntekijöiden toiveita, unohtamatta toki opinnäytetyöni tavoitteita. Tässä asiassa auttoi olennaisesti Ylöjärven diakoniajohtaja. Organisointikykyä tarvittiin ja sitä oli jo olemassa nuorisotyön virkaurani ajalta. Tilojen valmistelu, ruokien tilaus, ennakkoinfo ja koko tapahtuman lankojen käsissä pitäminen vaati monitahoista organisointikykyä. Huomasin myös työskenteleväni hyvin paineen alla itse tapahtumapäivänä ja koko opinnäyteprosessin ajan.

Diakoniaopinnoissa puhutaan paljon yhteistyöstä eri sektorien kanssa. Verkosoituminen oli helppoa, sillä oli helppoa löytää yhteistyökumppanit omasta työyhteisöstä ja Ylöjärven kaupungin työntekijäväestä. Ihmisarvon kunnioitus ovat ensisijaisen tärkeää tulevassa diakonian työssä. Entä, miten tämä opinnäytetyö kuvaa osaamistani sosiaalialalla? Sosionomin työssä korostuvat osittain samat kompetenssit: asiakkaan voimavaraistaminen, osallisuuden tukeminen sekä kasvun tukeminen. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulun kompetenssi 2016). Rinnalla kulkeminen on vahva työkalu, ja siihen ei aina tarvita suurta avustusrahastoa tai anomusta -kriittinen ja osallistava osaaminen on myös olennainen osa sosionomin ammatillista kompetenssia (Sosiaalialan ammattikorkeakoulun kompetenssi 2016). Myös osallisuuden ja vapaaehtoisuuden teemat tulivat hyvin tutuksi tätä työtä tehdessä ja luulenkin, että tulen tulevana diakoniatyöntekijänä kokeilemaan uusia osallisuuden toimintoja seurakunnassa -jopa oma avun ideaa soveltaen.

Tämän produkti kokonaisuudessaan on kasvattanut omaa diakoniatyön identiteettiäni ja ajattelen, että tämän prosessin jälkeen on helpompi ajatella tulevaisuudessa työskennellä diakoniatyöntekijänä. Tätä työtä tehdessä ei voinut välttyä hengellisen matkakumppanuuden teemoilta. Tapahtumaa tehdessä joutui peilaamaan omia hengellisiä lähtökohtia, sekä sitä, mistä itse saan voimaa tehdä

kirkon työtä? Rukous, ehtoollinen ja musiikki ovat hyviä (ja välttämättömiä) työkaluja hengellisen elämän rakentamiseen. Tätä tematiikkaa ei voi vähätellä, sillä kirkon työntekijänä on ensisijaisen tärkeää pitää huolta omasta hengellisestä elämästä, jotta voi olla jakamassa evankeliumia seurakuntalaisille.

Opinnäytetyötäni voisi kehittää esimerkiksi luomalla tapahtuman isompaan mittakaavaan: hiippakuntatasolla tai jopa yhteistyössä diakoniatyöntekijöiden valtakunnallisille päiville. Tätä kautta Oma apu –projekti saisi lisää tunnettavuutta. Lisäksi ajattelen, että olisi varsin mielenkiintoista tutkia Oma apu –projektiin osallistuneiden ajatuksia mukanaolosta.

LÄHTEET

- Aalto, Kirsti & Gothöni, Raili 2009. Hengellisyys hoitotyössä. Helsinki: Kirjapaja oy.
- Aamulehti 2017. 5.3. Olisiko töitä? Viitattu 20.3.2017.
- Ala-Kuusisto, Eliisa 2017. Henkilökohtainen tiedonanto 20.2.2017. Ylöjärven seurakunnan johtava diakoniatyöntekijä.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C. Katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Diakonin virka 2008. Kirkkohallituksen 15.8.2007 asettaman työryhmän mietintö. Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja 2008:9. Kirkkohallituksen asettama diakonaattiryhmä 2007. Mietintö 1.9.2008. Helsinki: Kirkkohallitus. Viitattu 22.1.2017. [http://kappeli.evl.fi/KKHAsha.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/\\$FILE/Diakonaattityöryhmä.%20Mietintö.%20Telos%201.pdf](http://kappeli.evl.fi/KKHAsha.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/$FILE/Diakonaattityöryhmä.%20Mietintö.%20Telos%201.pdf)
- Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2016 a. Pirkanmaan työllisyyskatsaus syyskuu 2016. Viitattu 29.8.2017. http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57561/Pirkanmaan_tyollisyyskatsaus_Syyskuu+2016.pdf/601c15bd-0865-4f64-8a21-fba3326d4bca
- Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2016 b. Työllisyyskatsaus Satakunta toukokuu 2016. Viitattu 29.8.2017. <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/14030464/Satakunta+Tyollisyyskatsaus+toukokuu+2016/1048e1c8-8817-4b7e-b851-87d621023a2f>
- Geels, Anton & Wikström, Owe. Uskonnollinen ihminen. Johdatus uskontopsykologiaan. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki ja Jokela Ulla (toim.) 2010. Diakoniatyö – asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.
- Henttonen, Kai 2001. Kirkko ja diakonia – äänetön yhtiömies? Teoksessa Diakonian näköaloja kolmelle vuosituhatkaudelle. Diakonian vuosikirja.

- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hiippakuntakartta 2016. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.3.2017. <http://tampereenhiipakunta.fi/hiippakunta/hiippakuntakartta/>
- Hänninen, Sakari, Karjalainen, Jouko & Lehtelä, Kirsi-Marja (toim.) 2007. Pääsy kielletty: poiskäännyttämisen politiikka ja sosiaaliturva. Helsinki: Stakes.
- Inkala, Kerttu (toim.) 1991. Hoivatkaa toinen toisianne. Diakonian teologian käsikirja. Kirjaneliö: Helsinki.
- Juntunen 2006 a. Diakoniatyön taloudellinen apu ja viimesijaisen sosiaaliturvan aukot. Teoksessa Grönlund, Henrietta; Hiilamo, Heikki & Juntunen Elina 2006. Viimeisellä luukulla. Tutkimus viimesijaisen sosiaaliturvan aukoista ja diakoniatyön kohdentumisesta. Helsinki: kirkkohallitus.
- Juntunen, Elina 2006 b. Diakonian resurssit ja alueellinen tarve. Teoksessa Grönlund, Henrietta; Hiilamo, Heikki & Juntunen Elina 2006. Viimeisellä luukulla. Tutkimus viimesijaisen sosiaaliturvan aukoista ja diakoniatyön kohdentumisesta. Helsinki: kirkkohallitus.
- Jääskeläinen, Ilkka 2006. Diakoniatoiminnan muodot. Teoksessa Helosvuori, Riitta; Koskenvesa, Esko; Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Kirjapaja Oy. 192-232.
- Kainulainen, Sakari 2002. Suomalainen yhteiskunta murroksessa. Teoksessa Diakonia käsikirja. Kirjapaja: Helsinki.
- Kiiski, Jouko 2013. Diakoniatyöntekijä – rinnalla kulkija ja kaatopaikka. Diakoniabarometri 2013. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja. Helsinki. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/C308650AA4CE7A76C2257E2E0012D539/\\$FILE/verkkojulkaisu33.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/C308650AA4CE7A76C2257E2E0012D539/$FILE/verkkojulkaisu33.pdf)
- Kinnunen, Kaisa 2009 a. Johdanto. Teoksessa sairas köyhyys. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:7. Helsinki: Kirkkohallitus
- Kinnunen, Kaisa 2009 b. Sairauden leimaama hätä. Teoksessa sairas köyhyys. Tutkimus sairauteen liittyvästä huono-osaisuudesta diakoniatyössä. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:7. Helsinki: kirkkohallitus.

- Kirkkohallitus 2016. Kirkon tilastollinen vuosikirja 2015. Viitattu 5.3.2017.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/\\$FILE/TI-LASTOLLINEN%20VUOSIKIRJA%202015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/$FILE/TI-LASTOLLINEN%20VUOSIKIRJA%202015.pdf)
- Kirkkojärjestys 1993/1055, 8.11.1991. Viitattu 23.1.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>
- Kirkon tiedotuskeskus 2011. Nälkäisiä tulvii seurakuntien ruokajonoihin. Tiedote 31.3.2011. Viitattu 22.1.2017. Kirkon rakennemuutos – Missä mennään? 2014. Verkkojulkaisu. <http://tampereenhiippakunta.fi/kirkon-rakennemuutos/>
- Kirkon tiedotuskeskus 2017. Kirkko haluaa puhua työttömyydestä ja toimia. Viitattu 20.3.2017. <https://evl.fi/uutishuone/artikkelit/-/a/21258333/Kirkko+haluaa+puhua+tyottomyydesta+ja+toimia>
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27857/diakonia.pdf>
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. C, Katsauksia ja aineistoja 17. Verkkojulkaisuna: <http://www.diak.fi/opiskelu/opinnaytetyo/Documents/Kohti%20tutkivaa%20ammattikäytänöä.pdf>.
- Kotila, Heikki 2003. Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Kuusimäki, Kalle 2012. Diakonia kirkon perustehtävä. Teoksessa Raili Gothoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki (toim.). Kantakaa toistenne kuormia – diakoniatyön perusteet ja käytäntö.
- Latvus, Kari 2017. Kirkko, työ ja työttömyys. Työryhmän raportti ja toimenpidesitykset. Viitattu 27.6.2017. <http://www.kytkin.fi/kirkko-tyo-ja-tyottomyys-tyoryhman-raportti-ja-toimenpide-esitykset/>
- Lehtiö, Pirkko 2003. Hengellinen ohjaus. Teoksessa Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Luoma, Tapio 2011. Seurakuntalaisuuden ja vapaaehtoistyön teologiaa. Verkkojulkaisu. Viitattu 20.3.2017. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/375816AE18B70F7CC225771A002252CA/\\$FILE/SEURAKUNTALAISUUDEN%20JA%20VAPAAEHTOISUUDEN%20TEOLOGIAA.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/375816AE18B70F7CC225771A002252CA/$FILE/SEURAKUNTALAISUUDEN%20JA%20VAPAAEHTOISUUDEN%20TEOLOGIAA.pdf)
- Lusa, Arja; Pasma, Marko 2017. Komitealla synkkä tulevaisuuskuva kirkosta. Dino-lehti. Helsinki: Diakoniatyöntekijöiden- ja nuorisotyönohjaajien

- liiton julkaisuja. <http://dinolehti.fi/2017/03/komitealla-synkka-tulevaisuuskuva-kirkosta/>
- Malkavaara, Mikko 2015. Diakonia ja diakonivirka. Suomen ev. lut kirkon julkaisuja 2015: 26. Helsinki: kirkkohallitus. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/020A6402AC464E4EC2257E6E004415C4/\\$FILE/255445_KH_Diakonia_ja_diakonivirka.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/020A6402AC464E4EC2257E6E004415C4/$FILE/255445_KH_Diakonia_ja_diakonivirka.pdf)
- Malmberg-Heimonen, Ira; Siurala, Lasse & Wråde-Jänntti, Matilda 2003. Tulkin-toja nuorisotyöttömyydestä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015. Sarja C 2007: 10. Viitattu 13.6.2017. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf)
- Metteri, Anna 2004. Hyvinvointivaltion lupaukset ja kohtuuttomat tapaukset. Helsinki: sosiaali- ja terveystyöjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry. Edita.
- Mikkelin Hiippakunta 2017. Luterilainen työmoraali. Kolumni Itä-Häme lehdessä 24.1.2017. <http://www.mikkelinhiippakunta.evl.fi/piispa/4>
- Osallistuva Luterilaisuus 2016. Suomen evankelisluterilainen kirkko vuosina 2012-2015. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 125. Kuopio: Grano Oy.
- Palola, Antti 2015. Työn murros. Toimihenkilöjärjestö STTK. Pamflettisarja 2015: Aksidenssi oy. Viitattu 26.7.2017. https://www.sttk.fi/wp-content/uploads/2015/04/STTK_tyon_murros.pdf
- Paarma, Jukka 2009. Työ ja osallisuus. Teoksessa Työ ja osallisuus. Diakonian vuosikirja.
- Pietiläinen, Rauno 2005. Työttömyydestä selviytyminen. Psykologinen lähestyminen työttömyyteen. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Pyykkönen, Jussi; Myrskylä, Pekka; Haavisto, Ilkka; Hiilamo, Heikki & Nord, Ulla 2016. Kadonneet työmiehet. Elinkeinoelämän valtuuskunnan julkaisuja: 16. http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/02/no_54.pdf

- Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rauhala, Lauri 2009. Henkinen ihminen. Henkinen ihmisessä & ihmisen ainutlaatuisuus. Helsinki: Gaudeamus university press.
- Raunio, Antti 2009. Työttömyystyön ja työllistämisen teologiaa. Teoksessa Työ ja osallisuus. Diakonian vuosikirja.
- Riuttala, Johannes 2017. Henkilökohtainen tiedonanto 20.3.2017. Ylöjärven seurakunnan diakoniapappi.
- Sakasti 2012. Kirkon työntekijöiden hengellisen elämän tukeminen. Viitattu 13.6.2017. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/104D1AA1FF9AB43EC22576E9002A4CF4/\\$FILE/Kirkon%20ty%F6ntekij%F6iden%20hengellisen%20tuen%20tarvetta%20selvitt%20neen%20ty%F6ryhm%20loppuraportti.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/104D1AA1FF9AB43EC22576E9002A4CF4/$FILE/Kirkon%20ty%F6ntekij%F6iden%20hengellisen%20tuen%20tarvetta%20selvitt%20neen%20ty%F6ryhm%20loppuraportti.pdf)
- Sakasti 2014. Diakoniatyön tilastoanalyysi 2014. Verkkojulkaisu. Viitattu 12.3.2017. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E64CAA2B17A67F51C225770A00396219/\\$file/Diakonia%20tilastoanalyysi%20%202014.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E64CAA2B17A67F51C225770A00396219/$file/Diakonia%20tilastoanalyysi%20%202014.pdf)
- Sakasti i.a.a Kirkon vapaaehtoistoiminta. Verkkojulkaisu. Viitattu 20.3.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content649A0>
- Sakasti i.a.b Oman ja työyhteisön hengellisyyden vaaliminen. Viitattu 13.6.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2A1BAA>
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulun kompetenssit 2016. Hyväksytty sosiaalialan AMK verkoston verkostokokouksessa Kuopiossa 29.4.2016. Viitattu 31.3.2017. <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a Mitä on suomalainen diakonia? Viitattu 19.1.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content43EA4D>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto. Viitattu 13.6.2017. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Spiritualiteetti>
- Tampereen hiippakunta 2016. Verkkojulkaisu. Viitattu 6.3.2017. <http://tampereenhiippakunta.fi/hiippakunta/tampereen-hiippakunta/>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017 a. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.1.2017.
<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/tyollisyys>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017 b. Verkkojulkaisu. Viitattu 13.7.2017.
<https://www.thl.fi/fi/-/suomi-ei-ole-muuttunut-pahoinvointivaltioksi-vaikka-hyvinvointierot-ovat-sitkeita>
- Thiz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. A tutkimuksia. Helsinki. Juvenes Print Oy.
- Tilastokeskus 2017 a. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.2.2017. <http://tilastokeskus.fi/til/tyti/>
- Tilastokeskus 2017 b. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.2.2017.
<http://www.stat.fi/meta/kas/pitkaaikaistyot.html>
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.3.2017.
http://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kesakuussa-366-100-tyotonta-tyonhakijaa
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2013. Verkkojulkaisu. Viitattu 22.2.2017.
http://vatt.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyomarkkinoiden-polarisaatiovoimistuu
- Ylöjärven kunta 2017. Tilastot. Viitattu 9.3.2017. <https://www.ylojarvi.fi/tyo-ja-yrittajyys/tyollisyys-ja-kuntouttavat-palvelut/tyo-ja-toimintakeskus/>
- Ylöjärven seurakunta 2013. Seurakunnan esite. <http://www.ylojarvenseurakunta.fi/documents/5168329/8183130/Yleisesite++Ylojarven+seurakunta/9399d7b5-a800-4105-808b-b36b4088ea1c>
- Ylöjärven uutiset 2017. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.3.2017. <http://ylojarvenuutiset.fi/2016/10/19/pitkaaikaistyottomyytta-ei-ratkaista-hetkessa/>
- Ylöjärven uutiset 2016. Verkkojulkaisu. Viitattu 20.3.2017. <http://ylojarvenuutiset.fi/2016/04/06/tyottoman-vastuu-kasvaa/>
- Wikström, Owe 1995. Häikäisevä pimeys. Näkökulmia hengelliseen ohjaukseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.

LIITTEET

Liite 1: Tapahtuman mainos

Hei!

Olen diakoniaopiskelija Mikko Huuhtanen Ylöjärven seurakunnasta. Järjestän teille Hämeenkyrön rovastikunnan diakoniatyöntekijöille ammatillisen tapahtuman maanantaina 8.5., jossa kuulet ajankohtaista asiaa työttömyydestä ja samalla saat myös hengähtää mm. ehtoollisen ja musiikin parissa. Olet erittäin tervetullut mukaan!

Tapahtuma on maksuton. Ruoan tarjoaa Ylöjärven seurakunta.

Ilmoittaudu tapahtumaan 3.5. mennessä ja olet mukana hierontalahjakortin arvonnassa!

Päivän aikataulu:

- 12:00 Messu Ylöjärven kirkossa
- 12:30 Ruokailu seurakuntakeskuksessa
- 13:15 Stand up, musiikkia, runoja
- 14:00 Asiaa työttömyydestä (Mansikkamäki)
- 14:30 Oma Apu –projektin esittely (Riuttala)
- 15:00 Kahvitauko
- 15:15 Puheenvuoro: Vesa Tuominen
- 16:00 Kotiin

Henkilökohtainen toiveeni on, että lähdet tapahtumasta kotiin monenlaisia ”eväitä taskussasi”. Siunausta kevääseesi!

Mikko Huuhtanen

Mukana mm.

*Pekka
Mansikkamäki*

*Johannes
Riuttala*

*Vesa
Tuominen*

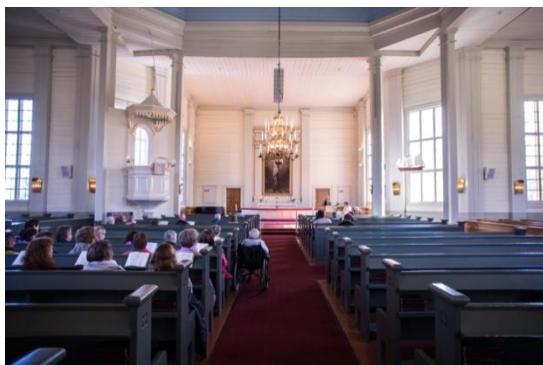
Liite 2: Tapahtuman palautelomake

Tämä palaute koskee Evästä matkaan – tapahtuman tiedotusta ja toteutusta.

1. Mitä mieltä olit etukäteisinfosta – kirjeestä ja sähköpostiviestinnästä?
2. Miten tapahtuma vastasi odotuksiasi?
3. Kerro muutamalla sanalla tapahtuman toteutuksesta? Mikä sisällöstä jäi mieleen?
4. Millä tavalla voisit käyttää omassa työssäsi Oma apu –projektin kaltaista työotetta?
5. Mitä löytöjä teit tänään tapahtuman työttömyys -tietopaketista?
6. Millaisena koit päivän hengellisen annin?
7. Mitä muuta haluat sanoa?

Taivaan Isän siunausta ja kiitos osallistumisestasi tapahtumaan!

Liite 3: Tapahtuma kuvina

Kuva 1. Aloitusmessusta.

Kuva 2. Stand upissa Asko Järvensivu.

Kuva 3. Peter Joukainen duo.

Kuva 4. Pekka Mansikkamäki kertoo työllisyystilanteesta.

Kuva 4. Johannes Riuttala (oik.) kertoo Oma apu -projektista

Kuva 5. Loppupuhe Vesa Tuominen